

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Real Humans

1 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van het functionalisme met de begrippen input en output: mentale processen kunnen worden opgevat als functies/algoritmes waarmee de manipulatie van input, de zintuiglijke informatie die binnenkomt, tot output, bepaald gedrag dat daarop volgt, wordt beschreven 1
- een uitleg van het functionalisme met het begrip mentale representatie: mentale processen kunnen worden opgevat als functies/algoritmes waarmee de manipulatie van mentale representaties van zintuiglijke informatie, de plaatjes in ons hoofd, wordt beschreven 1
- een uitleg in welk opzicht hubot Anita in tekst 1 een functionalistische opvatting van cognitie heeft: alle gedachten zijn berekeningen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens het functionalisme kunnen processen in de hersenen worden beschreven als functies die ook op een computer kunnen worden uitgevoerd. Mentale processen worden daarbij opgevat als symboolmanipulaties die je met een algoritme zou kunnen beschrijven. De functie van onze geest is het manipuleren van mentale representaties van zintuiglijke gewaarwordingen. De zintuiglijke gewaarwordingen vormen de input, de informatie die binnenkomt, waarvan we als het ware een plaatje maken in ons hoofd, de mentale representatie. Deze representatie haalt aspecten uit de werkelijkheid die voor ons relevant zijn. Onze geest bewerkt deze representatie en zet vervolgens een bepaald gedrag in gang, de output. 2
- Hubot Anita zou een functionalistische opvatting van cognitie kunnen hebben, omdat volgens haar alle gedachten berekeningen zijn. Je kunt hieruit afleiden dat ze denken beschouwt als functies uitvoeren, wat bijvoorbeeld een rekenmachine doet, die alleen cijfers uitreken. Van sommige gedachten weet je volgens haar niet wat ze berekenen. Blijkbaar is het niet altijd duidelijk welke output er op input moet volgen, tot welk gedrag de zintuiglijke input zou moeten leiden, of is het niet duidelijk wat de mentale representaties inhouden. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van de eerste functie van het menselijk lichaam volgens Dreyfus: we hebben verwachtingen over onze waarneming, gebaseerd op eerdere ervaringen 1
- een weergave van de tweede functie van het lichaam volgens Dreyfus: verwachtingen geven betekenis aan details in de waarneming 1
- een uitleg met een van deze twee functies en met tekst 2 dat Anita verschilt van een mens: Anita heeft geen lichamelijke ervaringen, dus geen verwachtingen gebaseerd op eerdere ervaringen / geeft geen betekenis aan wat zij waarneemt 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- De eerste functie van het lichaam van een mens die een computer volgens Dreyfus niet kan nabootsen, betreft verwachtingen die we over onze waarneming hebben en die gebaseerd zijn op eerdere ervaringen. 1
- De tweede functie die Dreyfus noemt is dat die verwachtingen onze aandacht richten en betekenis geven aan details die we verzamelden in onze waarneming. 1
- Volgens Dreyfus is het menselijke, fysieke lichaam een belangrijk criterium in het onderscheid tussen mensen en wezens van ander materiaal. Onze geest is namelijk ingebed in een lichaam dat zich in de wereld beweegt en dat specifieke fysieke kenmerken heeft. Hubot Anita heeft geen menselijk lichaam, dus geen lichamelijke ervaringen waaruit verwachtingen ontstaan, gebaseerd op eerdere ervaringen. Daardoor heeft ze geen verwachtingen over wat ze waarneemt. Als Matilda aan Anita vraagt om iets over haarzelf te vertellen, om iets te vertellen over haar verleden ('waar werkte je voordat je hier kwam?', 'waarom ben je verkocht?'), lijkt ze ervan uit te gaan dat Anita deze vragen niet kan beantwoorden. 1

3 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een argument of hubot opa 'enactive cognition' heeft: het denkvermogen van hubot opa bestaat wel/niet uit een belichaamde interactie met en in een omgeving.

voorbeeld van een goed antwoord:

Bij hubot opa is wel sprake van 'enactive cognition', omdat zijn denkvermogen bestaat uit een belichaamde interactie met en in een omgeving. Hij tast zijn omgeving af en lijkt daarbij zijn omgeving te ervaren, want hij reageert op zijn familie en noemt geliefden bij hun naam. De familie reageert ook weer op hem, zoals de ontroerde dochter laat zien.

of

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Hubot opa heeft geen 'enactive cognition', want er is bij hem geen sprake van een denkvermogen dat bestaat uit een belichaamde interactie met de omgeving. Hij reageert misschien wel op zijn familie en zij op hem, maar dat gebeurt bij hem niet doordat hij met zijn lichaam de omgeving aftast en ervaart. Omdat er geen sprake is van een belichaamde interactie, denkt en ervaart hij niet, maar reageert hij als een ding, dat is opgestart door zijn familie.

4 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van het verschil tussen instrumenteel en intrinsiek handelen met tekst 3: bij intrinsiek handelen is de handeling/de persoon op zichzelf waardevol en niet een middel tot een doel buiten de handeling/de persoon, zoals bij instrumenteel handelen 1
- een argument met de uitleg van het verschil tussen instrumenteel en intrinsiek handelen of een liefdesrelatie met een hubot mogelijk is 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Instrumenteel handelen betekent dat je handeling is gericht op een bepaald doel buiten dat handelen, of waarbij je iemand als middel gebruikt voor iets anders. In de tekst wordt beweerd dat het gevaarlijk is als je in een relatie de ene mens door een bot vervangt, omdat je deze bot dan gebruikt en ook een ander mens kan gaan gebruiken, als middel voor een bepaald doel, dat wil zeggen instrumenteel. Als je intrinsiek handelt, bijvoorbeeld uit liefde in een wederkerige relatie, beschouw je de handeling en de ander als waardevol op zichzelf en niet als middel tot een doel. 1
- Volgens mij is een liefdesrelatie met een hubot wel mogelijk, omdat je om een hubot kunt geven als iets wat waardevol is op zichzelf, terwijl de hubot jou ook zo behandelt. Dit is dus geen relatie tussen een subject en een object, waarin de een de ander instrumenteel gebruikt, zoals in tekst 3 wordt beweerd, maar er is sprake van een interactie tussen twee subjecten. Het gevaar van een antisociale behandeling van anderen zie ik dan ook helemaal niet. 1

of

- Een liefdesrelatie met een hubot is niet mogelijk, omdat je hem of haar, zoals tekst 3 zegt, niet als een subject behandelt, maar als een object. Je gebruikt de hubot bijvoorbeeld voor je eigen plezier, en dat is een instrumenteel gebruik. In een liefdesrelatie beschouw je de ander echter als waardevol op zichzelf. Daardoor staan wij tegenover een hubot in een subject-objectverhouding, waardoor er geen liefdesrelatie is. Daarvan kan alleen sprake zijn als er in elk geval een interactie is tussen twee subjecten. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg van wat Hayles bedoelt met cognitieve assemblages met het voorbeeld van de familie van opa en de huishoudsterhubot: de denkprocessen worden gedistribueerd tussen de menselijke bewuste cognitie van de familie van opa en de niet-menselijke, niet-bewuste cognitie van de huishoudsterhubot.

voorbeeld van een goed antwoord:

In cognitieve assemblages worden de denkprocessen gedistribueerd tussen menselijke denkers met bewuste cognitie, de familie van opa, en niet-menselijke denkers met niet-bewuste cognitie, de huishoudsterhubot. Opa heeft eigen verlangens en wil bijvoorbeeld graag koffie, maar de hubot geeft hem thee, want ze is erop afgesteld dat zij de gezondheid van opa in de gaten houdt en kan ook tijdens zijn slaap zijn bloeddruk meten. De familie, die de omgang tussen opa en de hubot in de gaten houdt, heeft een bewuste cognitie en vormt een cognitieve assemblage met de huishoudsterhubot.

6 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat Hayles geen rechten zou toekennen aan hubots: hubots missen kwetsbaarheid/empathisch vermogen, waardoor zij geen morele verantwoordelijkheid voor hun handelen kunnen nemen en dus ook geen rechten moeten krijgen 1
- een argumentatie met het voorbeeld van de huishoudsterhubot of hubots rechten moeten hebben 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Hayles zou geen rechten toekennen aan hubots, omdat hubots in tegenstelling tot mensen kwetsbaarheid missen en geen empathisch vermogen hebben. Daarom zijn zij niet moreel verantwoordelijk voor hun handelen en moeten ze ook geen rechten krijgen. 1
- Volgens mij moeten hubots wel rechten hebben. Zij kunnen weliswaar niet net als mensen pijn lijden, maar de belangen van bijvoorbeeld de huishoudsterhubot dienen wel te worden erkend en beschermd, omdat zij samenleeft met de opa en een interactie met hem aangaat. Mensen hebben de verantwoordelijkheid om haar en andere hubots als het ware te vertegenwoordigen, bijvoorbeeld in een Parlement van de dingen (Latour). 1

of

- Hubots moeten geen rechten hebben, omdat zij niet net als mensen pijn kunnen lijden. Zij missen de kwetsbaarheid van mensen. De huishoudsterhubot heeft dan ook geen recht op een arbeidscontract, want ze kan niet overwerkt raken, een burn-out hebben, of oververmoeid zijn. Ze is een ding en dient te doen wat mensen in haar hebben geprogrammeerd. 1